

Жовтий ридикюль

Сергій Пилипенко

Стратон не був злодієм. Аж ніколи йому не спадало на думку взяти чуже. Незаможницького роду він, селянського, і повага до власності змалечку в ньому виплекана. Але в той пам'ятний день ніби хтось під руку штовхнув — візьми, візьми!

Та й спокуса велика була...

До ручки був Стратон дожився тоді. Вже давно і в дешеву студентську столовку піти було ні з чим. Хоч назад на село тікай з робфаку[162 — Робфак — робітничий факультет. Загальноосвітня чотирирічна (іноді трирічна) школа для дорослих з ущільненою програмою, що мала на меті підготовку до вступу до вищого навчального закладу. Такі навчальні заклади були створені 1920 р. спеціально для робітничої і селянської молоді, згодом трансформовані в однорічні підготовчі курси.]. Довелося останній ресурс, як економісти пишуть, пустити в грошовий обіг. Зняв Стратон спідню сорочку, зняв підштаники домоткані роменські, виправ усе чистенько і пішов на Благбаз[163 — Благбаз — назва базару в Харкові, що знаходиться біля Благовіщенського собору.] якого коповика вторгувати. Хоч це й остання пара спіднього була, проте краще у всьому голому ходити, як голодному скиглити.

А на Благбазі народу — гуде! Перекупки, брезькуваті, маснопикі, ковбасою, млинцями, смажениною, пиріжками торгують. Аж слина Стратонові набігає:

— У-ух, кодлище чужоїдське! Ніколи в остаточну перемогу соцреволюції віри не нятиму, доки по базарах оці баби-перекупки з усіма рундуками не щезнуть...

Крутнув далі йти, коли зирк — якась пані дебела на нього киває:

— Ходи-но сюди лишень, кошика піднесеш додому.

О! Як нахідка, — підштаники, диви, цілі лишаться, хоч до завтрього. Взяв кошика з усякою городиною, м'ясом та іншиною, щодо обіду, і почвалав слідком. Пливе пані спереду, стегнами крутить, а в руці ридикюль жовтий теліпається.

— Отож, ізвідти в неї починається грошовий обіг... Ач, скільки понакупувала, ненажера гладка!

Поглядає пані назад, боїться, щоб хлопець навтьоки не подався із кошиком.

— Ага, товстогуза, дрейфиш? Що ж: аби схотів, чорта пухлого спіймала б... А куди то ти? Іще тобі замало?

Звернула пані в гастрономію, вина купує, закуски різні бере.

— Ач, непманія як ласує, а ти очкура затягай. А грошей, матінко моя рідна! Цілий банок.

Запопадливе око Стратонове в ридикюль жовтий уп'ялося. Витягла з нього пані купку червінців, перебирає, которого віддати в касу.

— Ех, мені того на цілий мо' рік вистачило б. І одягся б, і взувся, а вже наївся б, наївся...

Помітила пані пожадливий погляд Стратонів, скосила око, поправила похапцем

щось на грудях, ридикюль швиденько зачинила — і до Стратона наказливо:

— Ходім!

Пішли. А ридикюль усе перед очима теліпається, жовтіє. І червінці в ньому наче шелестять, промовляють:

— Тут тобі й хата тепла, і страва добра, і книжка-підручник, і чоботи нові, і білизна чиста...

— Е-ех, грабуй награбоване! Пані з того не збідніє, потвора непова, а мені... Ну, без ніякого сорому!..

Скоро порівнялися з якимись ворітьми, смикнув Стратон щосили за той ридикюль жовтий і дременував притьмом у двір. Тільки йойкнула пані з переляку та несподіванки, а далі Стратон нічого й не чув. Кулею промчав через двір, перескочив через паркан задній і хортом плигав за хвилину проз садок іншого двору, що виходив на паралельну вулицю. Не втишився він і там. Наче п'яти пекло Стратонові, так летів він прожогом усе далі й далі, кріпко притискуючи до грудей укоханий жовтий ридикюль. Там-бо вся надія його, все щастя й добробут.

Аж біля насипу залізничного спинився Стратон і сів під одкосом захеканий.

Млосна насолода оповила його. Аж очі заплющив:

— І як же воно так швидко та хороше скоїлося? Хоч у бога віруй — наче навмисне послав хтось сюди туя пані з жовтим ридикюлем. Ох же ти, мій миленький!

Скільки радощів у тобі криється...

Стратон ладний був цілувати його жовту порепану шкіру. Обличчя йому сяло, губи мимохіть розпливались у мрійливу усмішку, очі блискотіли зухвало й щасливо.

— Анумо, хоч порахую, скільки я заробив за послугу тій пані товстогузій. Адже кошика їй кварталів із п'ять протаскав недурно.

Стратонові пучки тремтливо занурилися в ридикюль.

Стратонове обличчя вмить застигло в кривій усмішці, очі зробилися круглі, бляшані, брови полізли на лоб — жовтий ридикюль був порожній. Дебела пані ота догадалася перекласти гроші в інше місце.

Стратон ніколи не був злодієм.

Харків, 2/XI 1924 р.